

DUPLIK AF NIELS THOMSEN

Ovenstående indlæg af Hanne Rasmussen og Mogens Rüdiger må betegnes som usædvanlig langt, både ud fra sit indhold og sit ærinde – 5-6 sider mod de syv, jeg skrev om bogens 485. Jeg skal fatte mig i større korthed:

Som HTs læsere vil vide drøfter jeg gerne, hvordan man bedst skriver samtidshistorie. Men jeg synes ikke anmeldelse af en bog som denne giver nogen god lejlighed til at gøre det på anden måde end ved at påpege dens mange væsentlige fejl og mangler.

Jeg måtte sammenfatte mine indtryk i at fremstillingen ikke ser skoven for bare træer – »ikke har evnet at fokusere, sortere og sammenkæde vilkår, begivenheder og beslutninger«. Anmelderen skal ikke »konkretisere« en sådan generel mangel – tilvejebringe den sammenhæng og det perspektiv, som ikke på 485 sider er givet af de to forf., der har påtaget sig at skrive bogen.

De to forfattere hævder uden grundlag i anmeldelsen, at min kritik udgår fra en forskellig opfattelse af ønskeligheden af den offentlige sektors ekspansion. Nej, den udgår bl.a. fra den konstatering, at den offentlige sektors vækst fra 20 til 60 procent af BNP i løbet af en snes år udgør den mest massive ændring af vort samfunds produktions- og forsørgelsessystem i historisk tid. Da denne omvæltning tilmed udgik fra de politiske processer, denne bog ville skildre, må man forvente en dybtgående og omfattende behandling af processen. Ellers kunne man lige så godt tillade sig at beskrive 1700-tallet uden landboreformer eller perioden 1814-64 uden nationalisme og demokratisering. Påpegnings af sådanne mangler kan ikke kaldes ideologisk kæphesterytteri.

Spørgsmålets omfang og forskellige tolkninger er fremlagt i mange oversigter, som forf. helt har ladet ligge. Det samme gælder den anden store mangel i bogen – at den overhovedet ikke søger at udrede ændringerne i de politiske institutioner, idéer og kulturmønstre i den 50-årige periode. Der er både af politologer og historikere skrevet analyser og sammenfatninger af mønstre og ændringer i både lovgivningsarbejde, parlamentarisk praksis, medieforhold, vælgeradfærd, partitilslutning o.m.a. Dem skulle forf. selvsagt have brugt, hvis de ville se skoven og ikke havde ladet sig blænde af de mange træer.

Af de bemærkninger, forf. har gjort til nogle af de fremdragne 16 konkrete fejl og mangler, skal jeg kun kommentere tre:

Man læser på side 55, at »Kort tid efter at Venstregeringen var

tiltrådt, indførte den fri udstedelse af importbevillinger fra Sterlingområdet, hvor importen kunne betales med eksport...« og videre, at herefter »bestod importen hovedsagelig af forbrugsvarer«. Dette er ubestrideligt forkert, som det bl.a. fremgår af de løbende oversigter i »Økonomi og Politik« og nu tilfulde er bekræftet i Leon Dalgas Jensens afhandling »Politisk kamp om Danmarks importpolitik 1945-48« (1993) kap. 4-5.

Forf. skriver, at Sydslesvigsagen 1946-47 nok væltede Venstre-regeringen, men ellers bare var en »mediebegivenhed« og derfor kan spises af med en halv side. Men det giver jo enestående indsigt i det politiske system, at sagen var tæt ved at ryste det (som tilsigtet). Jeg kunne godt lide at vide, hvor mange af de talløse økonomiske forlig, der optager side efter side i denne bog, man ikke bedre kunne have forbigået som mediebegivenheder.

Forf. skriver, at »industrialiseringspolitikken... var det afgørende stridspunkt mellem den socialdemokratiske regering og oppositionen« under kriseopgøret i efteråret 1950. Det er rigtigt, at S-regeringen først havde foreslået at dæmpe den afvikling af importreguleringen, den selv havde været med til at påtage sig ved at gå ind i OEEC med Marshallhjælp. Men det skulle tjene som et midlertidig lapperi på valutadrænet – og var iøvrigt frafaldet efter valget 5.9. Tankerne om selektive udlån af counterpartmidler fra Marshallpengene til bestemte industrier var forladt endnu tidligere – under modstand fra både oppositionen, som meget gerne ville industrialisere men ikke i statsregi, og fra fagbevægelsen, som havde svært ved at stå sammen bag favørbehandling af særligt konkurrencedygtige brancher. Endnu vigtigere er det måske at fastholde, at et sådant erhvervspolitisk tiltag naturligvis var et langtidsinstrument, der overhovedet ikke kunne afhjælpe den akutte valutakrise. Forf. kaldet det også »absurd at påstå, at regeringen skulle gå af, fordi den var uenig med fagbevægelsen«. Det hævdes ellers af aktører og senere observatører (se bl.a. Dan Larsens artikel i Birgit Nüchel Thomsen, red.: Temaer og brændpunkter i dansk politik efter 1945, OUF 1994). Og forf. medgiver selv, at Hedtoftregeringen gav op »bl.a. pgr. problemer med fagbevægelsen« – omend ikke hvor denne »absurde« påstand hører hjemme (s. 95ff), men først i omtale af 1982-krisen s. 355.

Fra min tid i Studentersamfundets bestyrelse, som min forening desværre først forlod da også antisemitismen dukkede op ved Prag-procesen og Stalins angreb på lægerne 1952-53, husker jeg ikke skræmmende eksempler på »hysterisk antikommunisme«. Der var da også kommunistiske lærere og forskere på universitetet. Det var muligvis anderledes i

forsvaret – det må man jo næsten håbe. Men repressalier mod folk bare for deres politiske fortid eller vælgeradfærd eller påtvungne loyalitetserklæringer har jeg ikke set dokumenteret. Hvis forf. har eksempler på dette, bør de meddele dem – hvilket være sagt uden malice.